

Vamberecký zpravodaj *speciál*

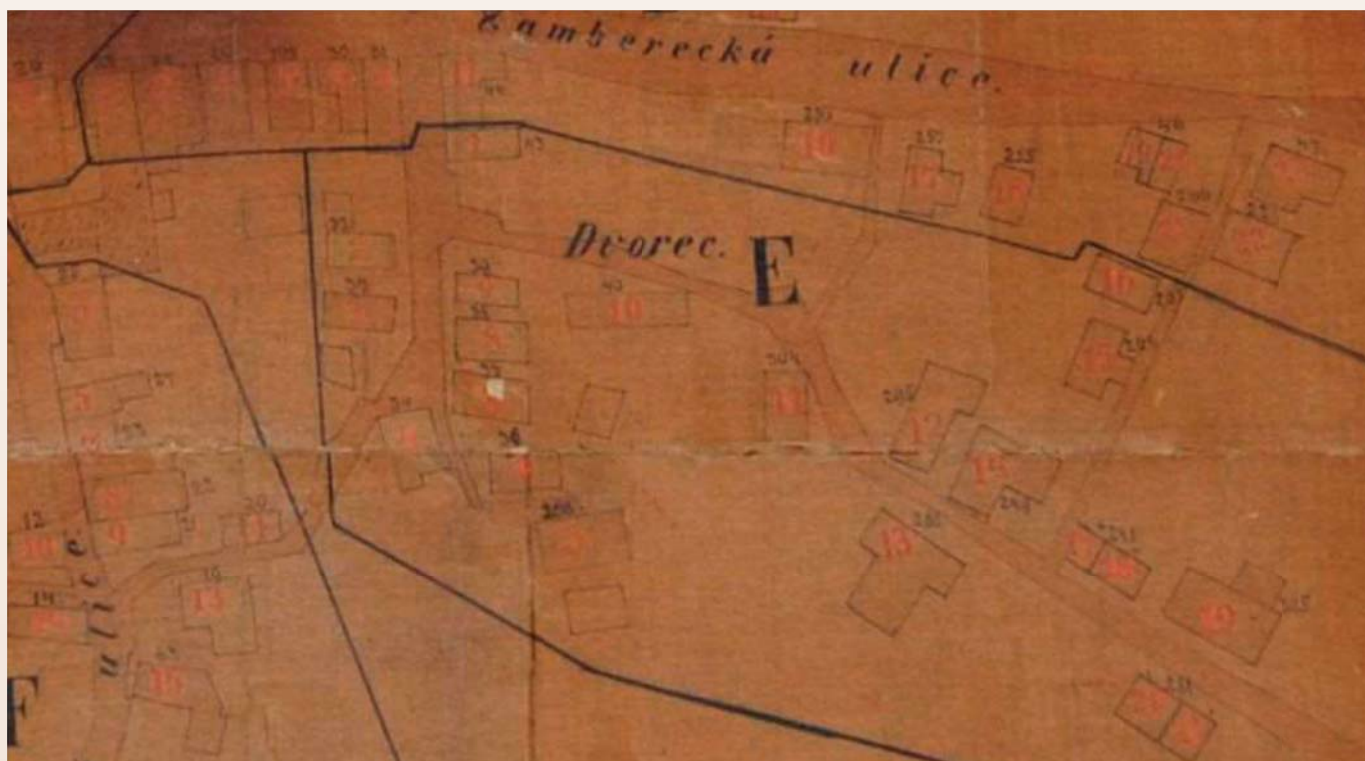

**Na Struhách a ve Dvorci
od začátku ke konci
aneb Putování místem i časem**

Historie lokalit Dvorec a Struha

V lokalitě dnešního sídliště se původně nacházely nejspíše polnosti, patřící k Dvorci (dnes ulice od Žamberecké na Struha) a v místech Sokolovny rybník, napájený Merklovickým potokem. Z původního panského dvora (dvorce), který stál těsně za hradbami města, vzniklo koncem 17. století několik usedlostí. Stavební rozvoj můžeme vyčíst až v první polovině století devatenáctého z map 2. vojenského mapování (1836) a Stablního katastru (1840). Z hlavní Žamberecké ulice odbočuje vpravo široká, asi 100 metrů dlouhá ulice (Ve Dvorci). V její druhé polovině je široká spojovací cesta od Potštejnské (Tyršovy) ulice.

Na druhou stranu vybíhá skoro na začátku ulice, která pravotočivým obloukem míří na Struha. Tato cesta byla v té době hlavní cestou směrem na Struha. K ní scházely od Žamberecké ulice dvě spojovací uličky ve stejných místech jako dnes. Druhá pod hospodou „Na špici“ (později hotel Helgoland) cestu ukončovala, dále směrem na Merklovice pokračovala pouze polní cesta. Při těchto nových ulicích a uličkách bylo vystavěno více než 25 domů, zhruba půl na půl zděných a dřevěných. Mapa vambereckých ulic a domů (1869) a mapa 3. vojenského mapování (1877) popsany stav potvrzují, další rozšíření z mapy není patrné.

Mapa vambereckých ulic a domů (1869)

Dvorec (ulice Ve Dvorci)

V Pamětech města Vamberka se můžeme dočíst, že v dávných dobách patřil Dvorec vdově Regince z Vamberka. Ke dvoru patřila velká zahrada, rozprostírající se směrem k Merklovicím. V 17. století zde byly dva forbereční dvory či dvorce a další tři usedlosti:

čp. 186 starší/40 staré

– v roce 1654 je majitelem Jan Vácha

čp. 196 starší/37 staré

– v roce 1674 se připomíná Jiřík Czadermann

čp. 170 starší/33 staré

– v roce 1680 se gruntu ujal Václav Suchánek

čp. 176 starší/19 staré

– v roce 1690 vlastní grunt Jiřík Zavadiel

čp. 169 starší/32 staré – v roce 1690 grunt forbereční vlastní Alžběta Holoubková

Od 18. poloviny století se zde rozrůstá výstavba, nejprve po obou stranách ulice, v té době zvané Bednářské, později kolem odbočky směrem na Merklovice. Koncem 19. nebo počátkem 20. století dostává ulice ve Dvorci další pojmenování - „Kozí rynek“. Pokračovalo zde totiž městské tržiště, a to prodejem koní, krav, drůbeže, ovcí a koz. Zvířata zde byla připoutávána u ohrady s kůly a oky.

Postupně (po roce 1923) se původní hlavní obloukovitá ulice ze Dvorce na Struha stává uličkou pro pěší. Rovněž i ve Dvorci se objevují místní podnikatelé např. obchodnice s krajkami Kateřina Martinová (č. 33) či Cyril Gruntorád (č. 100), výrobce a opravář kol, od roku

1930 Josef Hynek, malíř a lakýrník (č. 555). V roce 1936 již bylo ve Dvorci 20 domů.

- čp. 32** – Stanislav Sokol - koňský řezník,
- čp. 33** – Anna Stehlíková - vdova po dentistovi
- čp. 34** –, **čp. 288** –, **čp. 36** – Jan Praus – pokrývač,
- čp. 37** – František Dostál - sedlář a čalouník
- čp. 38** – Karel Halbrštát – hospodář,
- čp. 39** – Jaroslav Jiskra - krejčí (dámský salon)
- čp. 40** – Arnošt Kocián - zaměstnanec pohřební služby,
- čp. 578** – Jan Chaloupka - zahradník u firmy Kubias
- čp. 512** – František Vích - ředitel měšťanských škol v.v., hudebník
- čp. 556** – Antonie Šonková – švadlena,
- čp. 526** – Antonie, Františka a Marie Prokopovy
- čp. 555** – Josef Hynek - malíř a natěrač,
- čp. 525** – Antonie Veithová – švadlena
- čp. 400** – Cyril Gruntorád - strojný zámečník,
- čp. 392** – Václav Prachař - obchodník (železářství)
- čp. 399** – Blažena Kubcová – vyšivačka,
- čp. 44** – Karel Zábrodský - cukrářství Bedřich Procházka
- čp. 50/1** – Václav Prachař

Před bouráním zde měly svou pravidelnou štaci pouťové atrakce. Do ulice ve Dvorci ústila i zahrada mateřské školky, umístěné v bývalé vile továrníka Otakara Kubiase a její přístavbě.

Fügnerova ulice

Postupně (po roce 1923) byla rovněž „narovnána“ ulice vybíhající z Potštejnské ulice směrem na Struha a pojmenována Fügnerova.

V roce 1936 již byly ve spojovací, později Fügnerově ulici po Dvorce 2 domy a další patřící sice do Potštejnské ulice, ale které později museli rovněž ustoupit nové výstavbě.

- čp. 19** – Marie Portešová
(později Josef Šlezinger - řezník)
- čp. 20** – František Kroupa
- čp. 21** – Marie Baierová - koloniální obchod
- čp. 22** – Josef Stárek - holič a kadeřník
- čp. 23** – Otakar Kubias - spolumajitel firmy Kubias
- čp. 63** – Rozálie Kubiasová

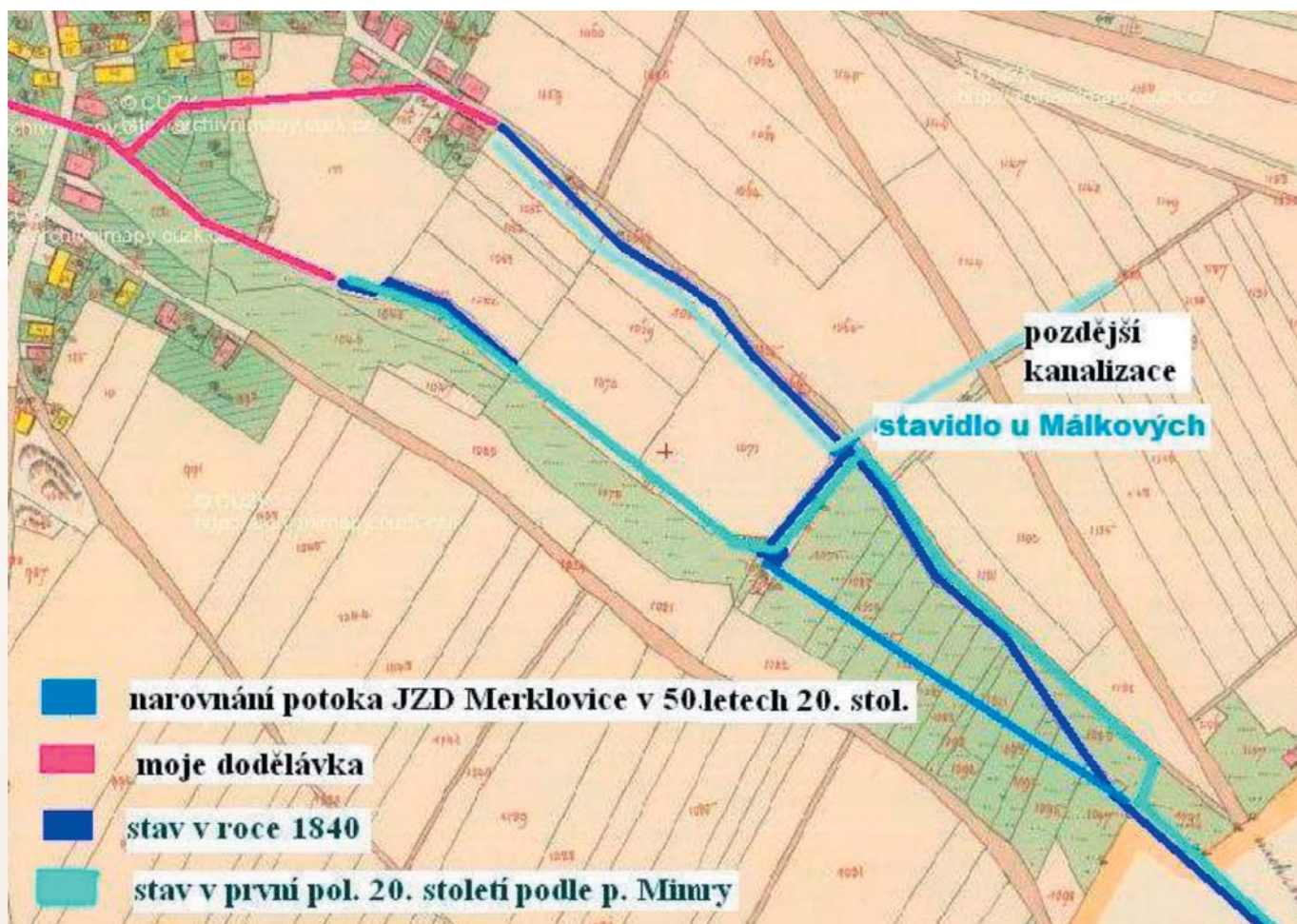
Struha (ulice Na Struhách)

Ulice Na Struhách navazuje na komunikaci od Dvorce směrem k Merkovicím. Pomístní jméno Struha vzniklo podle strouhy, která tekla v místech dnešního sídliště, a to ještě po 2. světové válce. Byla to struha od Merklovického potoka a do něho se zase před sokolovnou vracela. V místech před pozdějším zahradnictvím

p. Sejkory a dále pak před tkalcovnou pana Markla byla máchadla, kam chodily ženy z okolí máchat prádlo. Prostor kolem ulice Na Struhách se začal zastavovat až v průběhu 18. a 19. století, do té doby zde byla větší pole a louky. V roce 1835 si v ulici vystavěl domek (čp. 305) Václav Kalousek s rodinou a zde se jim roku 1838 narodil syn Josef, pozdější historik a univerzitní profesor, čelná vamberecká osobnost. V roce 1922 byla na jeho rodném domku odhalena pamětní deska. Při bourání původní zástavby byla deska snesena a uložena v depozitáři na radnici. K jejímu znovuustavení v místě původního domku došlo roku 2015 u příležitosti stého výročí Kalouskova úmrtí.

Postupně (po roce 1923) se i v tomto koutu města objevují podnikatelé. Byla zde menší tkalcovna Viléma Markla (č. 281), na křižovatce s Palackého ulicí sodovkárna Antonína Bárty (č. 520) nebo pekařství Jaroslava Čížinského (č. 533), ač bylo spíše do Palackého ulice.

Tok Merklovického potoka, včetně struhy, která tekla dnešním sídlištěm a před sokolovnou se vlévala zpět do potoka.

VÝSTAVBA SÍDLIŠTĚ

Ve druhé polovině 20. století byl ve Vamberku nedostatek bytů, zejména pro zaměstnance velkých průmyslových podniků – Železáren Antonína Zápotockého (ŽAZ) a Východočeského průmyslu masného. Po vybudování sídliště na Jiráskově ulici v 60. letech byla jako další oblast vhodná pro zástavbu vytipoována lokalita „Struha“. V roce 1970 byl v kadeřnictví

na náměstí vystaven plán zástavby k nahlédnutí pro veřejnost. Výstavba, rozdělená do tří etap předpokládala vystavění 400 bytů.

Projekt vypracoval ing. arch Josef Bahník ze Stavoprojektu Hradec Králové. Stavbu provedly dodavatelsky Pozemní stavby n.p. Rychnov nad Kněžnou. Stavbyvedoucím byl p. Josef Sivák z Rychnova.

PRVNÍ ETAPA VÝSTAVBY – kdy, co se bouralo, co se postavilo

- Celkový rozpočet 31.784.900 Kč (s kotelnou a čistírnou odpadních vod)
- demolice započata 1972 – brigádnicky Hajer, Markl
- 1973 – odstranění stromů a porostů, 25. 9. 1973 – snímání ornice
- Panelové domy T0 6B
- První obyvatelé se stěhovali do nových bytů v srpnu 1975 (tři osmipatrové domy)

Stav k roku 1971 - v první etapě byly určeny k bourání 4 domy:

čp. 280 – Hajer

čp. 413 – Štefkovi – zbourán později, sloužil jako kanceláře a sklad při výstavbě

čp. 281 – Marklova dílna

čp. 530 – Vodohospodářská správa

Výstavba tří sedmipodlažních (město, ŽAZ, SBD) a jednoho třípodlažního (Masna) panelového domu, celkem 192 bytů + výstavba vodovodu, kanalizačního sběrače a kotelny (posun potoka)

DRUHÁ A TŘETÍ ETAPA VÝSTAVBY – kdy, co se bouralo, co se postavilo

Demolice započaly na Silvestra 31. prosince 1978, kdy došlo k podpálení krovů několika domků.

Stav k roku 1971 – pro druhou etapu bylo určeno k bourání 28 domů (dle kronik):

čp. 383 – Horákovi (dříve fara Církve československé),

čp. 305 – Šilar (dříve Kalousek)

čp. 412 – Jindřich Šubrt – kolář

čp. 248 – Frydrych – sedlář (později Bedřich Jaura)

čp. 249 – Josef Držmíšek – cukrář,

čp. 295 – František Cerbs

čp. 304 – Jan Suchánek - malíř

čp. 333 – , **čp. 336** – Ladislav Praus,

čp. 337 – František Dostál

čp. 555 – Josef Hynek a Lubor Bořek

Bouraly se i domy na rohu Potštejské ulice kvůli narovnaní cesty na Struha:

čp. 21 – Marie Baierová

čp. 22 – Josef Stárek

čp. 23 – František Veverka

První obyvatelé se do nových bytů (výstavba 180 bytových jednotek) v rámci druhé etapy sídliště Struha stěhovali v roce 1981. Jednalo se o pět převážně šestipatrových domů. Samoobslužná prodejna potravin byla otevřena v prosinci 1982. V únoru následujícího roku přivítala první hosty sídlištní restaurace Zdobnice a v květnu 1983 byl zprovozněn Dům služeb (holičství, kadeřnictví, pedikúra, květinová síň a sběrna prádla). V roce 1992 byla do tohoto objektu přemístěna pošta, do té doby umístěná v přízemí radnice.

SOUČASNOST

Počátkem 90. let byly rekonstruovány městské kotelny a převedeny na vytápění plynem. V době výstavby sídliště panelových domů se počítalo s životností cca 50 let. Poté měly být zbourány. V nové společenské situaci

po roce 1989 proběhla velká debata o dalších osudech těchto staveb. Jako nejschůdnější se ukázala jejich oprava, tzv. revitalizace, pomocí moderních technologií. Došlo k tzv. zateplování fasád a střech, šedivá sídliště získala barevnou tvář. Vyměněny byly všechny okna a dveře, většinou za plastové technologie. Uvnitř domů dochází k výměnám rozvodů vody a odpadů, k obnově bytových jader, modernizaci koupelen, kuchyní aj, podle možností nájemníků a majitelů bytů. Změnily se též vlastnické vztahy. Velká část družstevních bytů byla převedena do osobního vlastnictví dřívějším družstevníkům. Město odprodalo drtivou většinu svých bytů původním nájemníkům. Vznikla společenství vlastníků jednotlivých domů. V druhé dekádě 21. století došlo ke stabilizaci sídliště Struha, i když všechny problémy samozřejmě nezmizely. Alarmujícím stavem je velký nedostatek parkovacích ploch poblíž domů způsobený prudkým rozvojem automobilové dopravy v posledních desetiletích. Také vybavení dětských hřišť není zdaleka ideální. Město ve spolupráci s obyvateli Struh má stále co řešit.

1

2

3

4

5

6

7

- 1) Příjezd od Potštejna do centra města. Uprostřed dům čp. 21 Baierovi, vpravo čp. 63 Víchovi
- 2) Ne to není obraz zkázy v důsledku válečných operací. To jen staré kulisy uvolňují místo novým, vlevo Šlezingerovo čp.19, vpravo Víchovo čp.63
- 3) Směrem do Dvorce z křižovatky s Fügnerovou ulicí
- 4) Původní Struha, od leva domek Cerbsových šp.295, Držmiškových 249 a Horákových čp.392
- 5) Hromada cihel před ruinou domku čp.37 Dostálových ve Dvorci
- 6) Křižovatka Struh a Palackého ulice, vlevo dole Marklova vila čp.383 (bývalá fara Církve československé), vpravo rohový dům, dnešní sídlo firmy Vambekon, vzadu sídliště Jiráskova
- 7) Budoucí domov vambereckých obyvatel

JAK SE ŽILO VE STARÉM DVORCI A NA KOZÍM RYNKU

Ve Dvorci nás žila kupa dětí a na této klidné a poměrně široké ulici se hrál věčně fotbal, tzv. čutaná, na schovávanou, na četníky apod. V louce, u potoka, za smetištěm bylo naše eldorádo. Přitom jsme ale měli možnost pozorovat a vnímat pilné pracující rodiče a sousedy v různých živnostech a řemeslech od pondělí do sobotního večera. Věděli jsme, že ta práce je nutná pro obživu rodiny, což dnešní děti neznají a myslí si, že se peníze chodí do práce tisknout. Vzpomínám na některé živnostníky, namátkou: Od Žamberecké ulice žil ve Dvorci v prvním domku František Novák, sklenář a rámař obrazů. Míval též malý obchůdek s porcelánem, sklem a suvenýry. Vedle žil Jan Jiskra s chotí, kteří měli krejčovský salon. Zaměstnávali asi šest švadlen. Soused Karel Halberštát měl hospodářství. Kobylka Brůna pomáhala při práci na poli a občas poskytovala i povoznické služby. Dále stál domek Františka Dostála, sedláře a čalouníka. Jan Praus byl původně pokrývač a asfaltér střech, syn Ladislav instalatér. Přes ulici žila Antonie Veitová, švadlena. Kozí rynek uzavíral dům Josefa Hynka, malíře, natěrače a lakýrníka. Jeho

žena Anna byla švadlena prádla. Tři slečny Prokopovy se živily jako tovární dělnice a paličkováním krajek. Jaroslav Pavlišta měl pánské holičství u Víchových. Antonie Šonková byla dámská krejčová. Jan Chaloupka byl zahradníkem u Kubiasů. Stanislav Sokol byl koňským řezníkem, proslulé byly jeho vuřty zvané středáčky. Pan Šotola provozoval osobní autodopravu se svou Pragou. Jan Hanuš obchodoval jako faktor s krajkami. Dále zde žil švec František Karásek. Elinka Faltusová měla v témže domě galanterní obchod.

Na rohu Potštejské a Fügnerovy ulice (dnešní vjezd na Struha) stával starodávňý koloniál Dominika Baiera, který provozovaly jeho čtyři neprovdané dcery. Za nákup dostávaly děti bonbon „fialku“, když byla útrata větší, obdržely papírovou pohádku. Sousední rodina Stárkova provozovala holičství a kadeřnictví, později též manikúru. František Kubec, byl původně cukrář, později pošťák. Jeho žena uměla úžasně vyšívát, ručně i strojově. Mnoho nevěst mělo výbavu vyzdobenou od paní Kubcové. Pan Apl byl švec a přístipkář. Soused Cyril Gruntorád byl strojní zámečník a opravář kol. Pavel Horák provozoval autodopravu se svou praguečkou a později tatrou. Pan Fridrich byl sedlářem. Jindřich Šubrt měl kolářství. Pan Řehák měl pánské krejčovství. Jan a Vilém Marklovi provozovali tkalcovnu. František Štefek bydlel naproti, byl sadařem a prodával ovoce. Vedlejší ohrada oddělovala pozemek stavitele Boháče; prodával zde hašené vápno pro malíře, hospodyně apod. Ve spojovací uličce bydlel Stanislav Divíšek, který provozoval nákladní autodopravu. V poli za Veitovými měl zahradnictví Jaroslav Faltus. Mezi lidmi v této vamberecké lokalitě panovaly dobré sousedské vztahy, slušnost a pracovitost.

**Podle vzpomínání paní Jany Bořkové,
roz. Hynkové předneseného na vernisáži výstavy
24. února 2017 v Muzeu krajky ve Vamberku**

Holič a kadeřník pan Josef Stárek, jehož rodina měla provozovnu v Potštejské ulici.

Foto: z archivu Květoslavy Olšovské

Výstava „Jak se stavěla Struha“

Vernisáž výstavy s podtitulem „40 let od výstavby sídliště Struha“ se uskutečnila dne 24. února hlavně za účasti pamětníků, kteří na původní lokalitě prožívali běžné radosti i starosti. Se zájmem se přišli podívat i mladší obyvatelé současného sídliště a ostatní Vamberáci, aby si připomenuli historii tohoto místa. Atmosféru doby před 40 lety dokreslovaly ve vitrínách umístěné předměty běžné potřeby, elektrické přístroje, dětské hračky, stolní hry, noviny, časopisy,

agitační plakáty, oblečení a obuv, kosmetika, tehdejší obaly od potravin i starší výkresy od původních domků. Uprostřed výstavního sálu byl umístěn náčrt I. etapy výstavby a prostorový model současného uspořádání sídliště. Model, vytvořený panem Brodinou, umožňoval interaktivní zapojení dětí, které si mohly postavit vlastní sídliště. Silný zážitek byl umocněn díky panelům se snímky domků před demolicí i během ní, často s postavenými panelovými domy z I. etapy v pozadí. Staré snímky kontrastovaly s aktuální podobou konkrétního místa na několika barevných snímcích, které byly pořízeny zhruba ze stejné pozice, ze které byly vytvořeny snímky staré. Námět a koncepce výstavy vznikla ve Spolku přátel historie Vamberka, jehož členové se postarali také o sběr, rozřídění a zpracování hlavně fotografických podkladů pro výstavu.

Výstava, jejíž realizace byla provedena Muzeem krajky za podpory Města Vamberk, potrvá až do 16. dubna 2017. Přijďte se podívat!

Václav Matějka,
za Spolek přátel historie Vamberka

1

2

3

4

5

6

- 1) Tyršova ulice - 28. duben 1975
- 2) Vlevo čp.787, za ním prodejna potravin, vzadu uprostřed čp.870, 871, vpravo 867.
- 3) Původní stav Fügnerovy ulice, 29. 3. 1979
- 4) 10. 2. 79 – požár ve Fügnerově ulici za účelem demolice. (Bal. Demolice Fügnerovy ulice, demolice chalupy Skalických, demolice kruhovky a sušáren v cihelně 10. 2. 79 – 17. 4. 79. Aparát Ljubitel.
- 5) Budoucí domy čp.807, 808 a 810
- 6) Budování kotelny, za níž pokračuje Šafaříkova ulice

Námět výstavy
Koncepce
Zpracování

Jiří Hostinský
Ing. Vladimír Sodomka
Miroslav Berger
Ing. Vladimír Sodomka
Jiří Hostinský
Václav Matějka
Marie Hulcová

Spolupráce

Jana Bořková
Ladislav Praus
Jiří Sejkora
Irena Sládková
Miluše Halbgebauerová
manželé Brodinovi

– fotografie, identifikace míst, vzpomínky
– fotografie, vzpomínky
– fotografie
– fotografie
– vzpomínky
– model sídliště

Realizace

Vzpomínání paní Jany Bořkové

Idylické dětství

Jedna z pamětnic, která vnímala původní Struha a Dvorec ještě za druhé světové války, se podělila o své dojmy a zážitky ze zašlých časů. Paní Jana Bořková se narodila do rodiny Josefa Hynka, malíře a natěračce. Měla dva sourozence, starší sestru a mladšího bratra. Roku 1930 si rodiče postavili dům čp.555 v tzv. Kozím rynku, v místě, kde dnes na sídlišti stojí restaurace Zdobnice.

Na fotografii z roku 1941 sourozenci Jana a Josef Hynkovi

Lidé dříve neradi žili na dluh. Kdo si postavil domek, nastěhoval se a teprve postupně se dodělával a vybavoval interiér. Nejdříve se vybavovala dílna, pokud někdo doma provozoval řemeslo, pak teprve zbytná domácnost. Bývalo též zvykem mít aspoň jednu místnost k pronájmu. Hodila se každá koruna za nájem a navíc během války bylo potřeba mnoho volného místa pro potřebné, například uprchlíky z pohraničí na podzim 1938. A konkrétně ve Vamberku v téže době pro příchozí zaměstnance Báňské a hutní společnosti. I Hynkovi poskytli pronájem smíšené českoněmecké rodině. Otec byl Čech, matka Němka. Té se však ve Vamberku mezi Čechy nelíbilo a rodina po roce odešla do Plzně. Druzí nájemníci, Podhájsští, žili v podkroví, které pro ně pan Hynek narychlo upravil. Hynkovi měli na zahrádce skalku. Tatínek chodil ven tajně kouřit a nedopalky ukrýval mezi kameny. Maminka se divila, proč tam tak rád sedává... Pan Hynek byl poctivý řemeslník a používal kvalitní barvy a ředidla. Během války bylo obtížné tento materiál sehnat. Proto Hynkovi posílali do firmy Heinzmann v Praze potraviny (vejčička, máslo aj.), aby na oplátku dostal pan Hynek potřebné barvy, fermež a další potřeby pro svou práci. Potraviny se tehdy balily do křenových listů, aby vydržely čerstvé.

Za první republiky se v hovorovém jazyku používalo hodně německých slov. Mezi lidmi byla běžná znalost němčiny. Po válce se ze zřejmých důvodů lidé od němčiny odklonili a zvláště ve školách se dbalo na čistotu

českého jazyka. Děti pak doma opravovaly své rodiče, kteří ze zvyku užívali německých výrazů (např. lavór, lajntuch, štokrle).

V roce 1947 se dostala paní Bořková na výměnný 14denní pobyt do Dánska. Cestovali vlakem do Gdaňska a odtud lodí do švédského Malmö a dále do Dánska. Na oplátku hostili Hynkovi ve Vamberku mladou Dánku. Jiná byla ubytovaná např. u Kotyzů na Mníšku.

V červenci 1948 se mladá Jana se svým bratrem vydali do Prahy na XI. Vsesokolský slet. Z okna domu v centru města sledovali mohutný průvod hrdých a nadšených sokolů a sokolek. Pár dní před sletem vystřídal oblíbeného prezidenta republiky dr. Edvarda Beneše „první dělnický prezident“ Klement Gottwald. Sokolové dávali zřetelně najevo, komu patří jejich sympatie. Národ se rozdělil.

Konec starých časů

Prvního ledna 1976 přišla rodina na to, že výstavba sídliště Struha bude pokračovat do Dvorce a Kozího rynku. Byl to doslova šok. Lidé netušili, co se chystá. Neblahou informací se dočetli ve výloze obchodu na náměstí... Bořkovi v té době dokončili rekonstrukci domu. Zbývalo dřevěné obložení stěn. Truhláři řekli, že objednávku ruší z důvodu brzké demolice domu. Ten však odvětil, že rozdělanou práci dokončí a stěnu obložil. Poslední sezónu, kdy bydleli Bořkovi v Kozím rynku, se s nimi zahrada doslova loučila. Na prvního máje 1978 rozkvetlou růžovou sakuru pokryl sníh a celý strom vypadal jako veliký zmrzlinový pohár. Sousedé se chodili na tu krásu dívat a fotili si ji. Růže ten rok vykvetly do nebývalé krásy.

Dům čp.810-812 sloužil téměř výhradně pro obyvatele zbouraných domků ve Dvorci a Kozím rynku. Dodnes v domě bydlí asi osm rodin z původní lokality. Nový byt, který rodina Bořkova dostala, sloužil při stavbě domu k transportu materiálu do vyšších pater, což se podepsalo na vzhledu podlah i zdí. Svépomocí si poté museli byt opravit. O přidělování jednotlivých bytů v domě se losovalo. Bořkovi nebyli příliš spokojeni s bytem v přízemí. Až po letech, kdy byl manžel odkázán na invalidní vozík, ocenili, že do bytu vede jen pár schodů. Ironií osudu byli Bořkovi první rodinou, která se stěhovala do nového. Z důvodu pracovního vytížení paní Bořkové koncem měsíce, se jejich stěhování uskutečnilo v polovině října 1978. Ostatní byty byly obydleny koncem října. Když se Bořkovi spolu s osmdesátiletou babičkou Hynkovou přestěhovali do bytu na novém sídlišti Struha, už do míst, kde stával jejich dům v Kozím rynku, vůbec nechodili. Do města se vydávali Žambereckou (tehdy...) ulicí. V roce 1977 si koupili chalupu u České Rybné a tak získali opět zahrádku a možnost žít „ve svém“, než přišla nemoc a stáří...

DROBNÉ POSTŘEHY VAMBERECKÝCH PAMĚTNÍKŮ

V 60. letech vedoucí představitelé města slíbili obyvatelům Dvorce a Kozího rynku, že jejich domů se plánovaná výstavba sídliště nebude týkat. V 70. letech přišlo nové vedení města, priority se změnily, namísto plánovaného propojení stávajícího sídliště Jiráskova s novým sídlištěm Struha se výstavba přesunula západním směrem.

Ulice Na Struhách zůstala zachována, Dvorec a Kozí rynek musely ustoupit nové zástavbě.

Odvážní chlapci podnikali dobrodružné výpravy zatrubeným Merklovickým potokem. Pod Kozím rynkem vstupovali do tmavé štolý a procházeli areálem Kubiasova velkouzenářství ukryti zrakům dospělých. Jen v jednom místě museli chtít nechtít na povrch, tam byl strop příliš nízký. Cesta odvážlivců končila při vyústění potoka do řeky Zdobnice pod kamenným mostem.

Podnikatel Antonín Bednář nechal pro úředníky své továrny postavit na Struhách dům čp.459, který stojí dodnes. Kdysi v něm bydleli i manželé Pavel a Markéta Holzbauerovi. Oba byli židovského původu, děti neměli. Pavel pracoval jako korespondent v Bednářově textilní továrně. Před Vánoci 1942 museli odjet transportem do Hradce Králové. Ještě před koncem roku byli převezeni do ghetta Terezín. V lednu 1943 pokračovala jejich trnitá cesta do Osvětimi, kde oba zahynuli v plynové komoře. Pavlovi bylo 41 let, Markétě 40.

V létě si děti přehradily Merklovický potok, který protékal hned pod Kozím rynkem, a měly prostor pro vodní radovánky. Tehdy byla voda v potoce ještě čistá.

Za sokolovnou, v místě dnešní sportovní haly a hřiště s umělým povrchem, býval smetník, odkladiště všeho nepotřebného. Samosebou se rozumí, že místo bylo plné starých rezavých předmětů, skleněných střepů apod.

To bylo, panečku, místo dětských her a těch zajímavých věcí zde! Ještěže maminky nevěděly...
(nebo věděly, jen nebyly tak úzkostlivé?)

Stará paní Veitová chodila o holi a byla téměř slepá. Děti si proto troufaly chodit Veitovým na jablka.

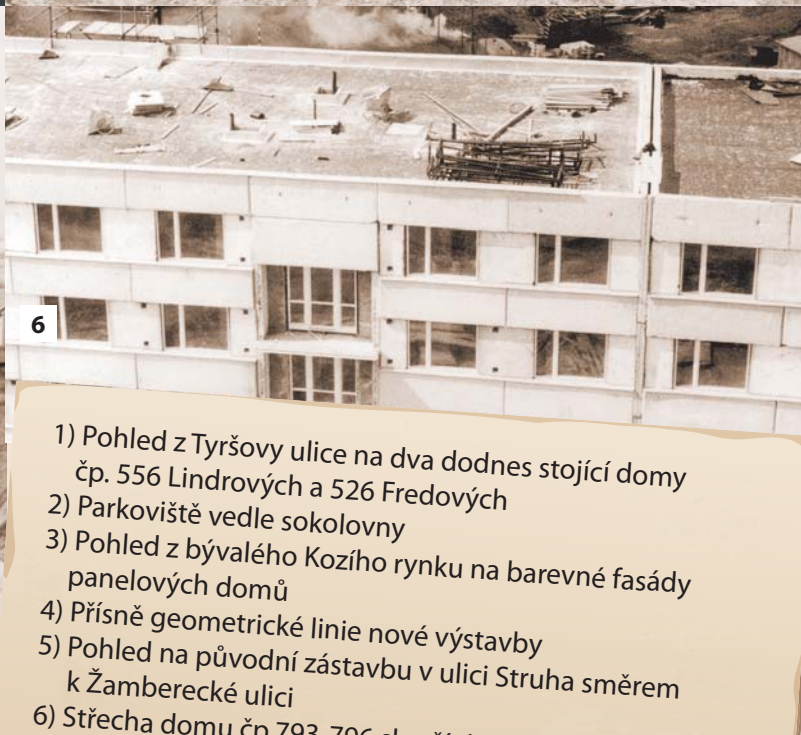
Když to stařenka zjistila, házela za uličníky hůl a lamentovala.

Na tomto malém prostoru provozovali svou živnost tři autodopravci - Stanislav Divíšek,
František Šotola a Pavel Horák.

K Marklovým přijela v roce 1946 návštěva z dalekého Chicaga ve Spojených státech. To bylo na Struhách pozdvižení! Pán i paní byli velmi silných postav. Autodrožka Šotola, který je měl odvézt na výlet, musel auto přidržet, jinak by snad praskla péra... Zlé jazyky tvrdily, že když si paní z Ameriky měla zavázat boty, musela si lehnout na záda, pak teprve byla schopna obout boty a zavázat si tkaničky.

- 1) Pohled z Tyršovy ulice na dva dodnes stojící domy
čp. 556 Lindrových a 526 Fredových
- 2) Parkoviště vedle sokolovny
- 3) Pohled z bývalého Kozího rynku na barevné fasády
panelových domů
- 4) Přísně geometrické linie nové výstavby
- 5) Pohled na původní zástavbu v ulici Struha směrem
k Žamberecké ulici
- 6) Střecha domu čp.793-796 slouží dočasně jako skladiště